

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 22. maja 1878.

O b s e g: Še nekaj o uravnavi gruntnega davka. — O pomladanskih hroščih (kebrih). — Gospodarske novice. — Hranilnične podružnice. — Interpelacija grofa Coronini-a in 25 družnikov v državnem zboru 11. dne t. m. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Še kaj o uravnavi gruntnega davka.

„Novice“ so v svojem 16. listu poročale, da je vlada državnemu zboru predloĝila naĉrt o premembi nekaterih razdelkov postave od 24. maja 1869. leta o uravnavi gruntnega davka.

Ker je nameravana prememba velike vaĝnosti, zato so razpravljale to zadevo tudi Źe „Novice“ v svojem 18. in 19. listu.

Te dni nam je pa v roko prišel Dunajski ĉasnik „Der Grundbesitzer“, kateri v svojem 8. listu ravno to reĉ in prav v tistem smislu razpravlja, kakor je bila obravnava v našem listu. Zato mislimo, da bralcem „Novic“ in poljedelcem vsem vstreĝemo, ĉe jim celi ta ĉlanek tu v slovenski prestavi podamo, kateri ima toliko veĉ pomena, ker izhaja iz rok izvedencev, ki vrednika omenjenega ĉasnika s svojimi lastnimi skušnjami pri dotiĉnih razpravah podpirajo. Omenjeni ĉlanek glasi se tako-le:

Dne 30. marcija je vlada zbornici poslancev predloĝila Źe oktobra meseca 1877. objubljeni dodatek k postavi od 24. maja 1869.

Poglavitni vladni namen, ki se ima s spremembo nekaterih doloĉil postave od 24. maja 1869. leta doseĉi, je dvojni, namreĉ: pospešiti delovanje tako, da se do konca 1880. leta doĝene nova uravnava zemljiškega davka, s hitrejšim konĉanjem dotiĉnih del pa veliko stroškov prihrani.

Treba se nam po tem takem zdi iz dejanskega in praktiĉnega stališĉa prevdariti: ali se bode pa tudi ta namen v resnici dosegel, katerega prememba te postave namerava?

V poroĉilu, s katerim vlada podpira svoj predlog, poskuša uveriti bralce, da se je po krivdi okrajnih cenitvenih komisij, posebno pa vcenilcev, vravanje gruntnega davka tako zelo zavleklo, in pa da tudi le one so ogromne stroške zakrivile, — tedaj se morajo dotiĉna postavna doloĉila odpraviti.

Preišĉimo zdaj: ali se nahajajo res vzroki za tako natolcevanje?

*) Tudi mnogi drugi gospodarski ĉasniki obravnavajo v našem smislu nesreĉni vladni predlog; „Landw. Zeit. für und von Oesterreich“ po obširni razpravi pravi: „navdaja nas trdna nada, da državni zbor nikakor ne bode pritrdil vladnemu predlogu, pa tudi drugih bistvenih prenaredb postave od leta 1869 ne bode dovolil. Vred.

Znano je, da so okrajne cenitvene komisije v vseh deĝelah veĉidel Źe le leta 1870., na Ćeskem pa Źe le leta 1871. in zlasti za okroĝje Praga Źe le leta 1872. v djanje stopile.

Potrosilo se je pa za pripravljanska dela v cenitve do konca leta 1874., — tedaj v 5 letih — 10,265.307 gold.

Razen tehniĉnih zemljemerskih opravil, na katera pa okrajne cenitvene komisije ĉisto nobenega vpliva niso imele, pripravljalo se je le gradivo za pozvedbo ĉistega dohodka za vrstilno tarifo, kakor: popis cenitvenega okraja, pozvedba, koliko se na oralu tega ali unega pridela, koliko znašajo obdelovanski stroški in kateri so, trĝne cene, kupne, zakupne cene, postavljanja izglednih kosov, in slednjiĉ izvedba in doloĉba vrstilne tarife; potem pa rabsodba o ugovorih (reklamacijah) zoper vrstilno tarifo.

Udje okrajnih cenitvenih komisij vedó in bodo tudi potrdili, kako malo so se oni pri ravno navedenih opravilih vdeleĝili! Njihovi raĉuni o dnevnih plaĉah in potnih stroških za navzoĉi ĉas, izvzemši poroĉevalĉeve plaĉe, do konca 1874. leta kaĝejo, kako malo séj so okrajne cenitvene komisije do tega ĉasa imele, in kako malo stroškov so one prizadjale. Znana nam je neka okrajna cenitvena komisija, ki do konca decembra 1874. je v vsem skupaj le samo devet séj imela, v katerih je pa Źe ugovore zoper vrstilno tarifo rešila. Nasproti se pa lahko dokaĝe, da v omenjenih 5 letih so bili veĉkrat ĉasi, ko cesarski ekonomični pa tudi gozdni poroĉevalci so prav malo ali pa niso ĉisto nič dela imeli. Ta ĉas so oni opravljali nepotrebna dela le zato, da so s tem kaj opravka dokazati mogli. Okrajne cenitvene komisije pa zaradi tega ĉisto nič niso zakrivile, kajti poroĉevalcem delo dajati, je dolĝnost deĝelnih v cenitvenih komisij. To je pa eden izmed poglavitnih vzrokov, da so se pripravljanska dela za vcenitev, posebno pa za izdelovanje vrstilne tarife, od leta 1870. do 1875. zavlekla. Tu tu tiĉi glavni vzrok, da se opravila o uravnavi gruntnega davka niso vršila tako, kakor bi bilo moralo biti, in ravno to je uzroĉilo neopraviĉene ogromne stroške. Na kratko reĉeno: vsa delavska mašinarija ni bila prava.

Ravno tako so nepotrebna pregledovanja zglednih kosov v cenitve na poskušnjo in razliĉna porazumljevanja zaradi v cenitve na mejah deĝelá dosti ĉasa porĝrla in dosti stroškov veĉnila, dela pa vendar nič niso pospešila.

Vse te nepraktiĉne naredbe pa ne izvirajo od sklepov okrajnih cenitvenih komisij, izvrševalo se je vse

to le po višem ukazu, a vendar se zdaj krivda zavlečene uravnave gruntne davka podtikuje okrajnim cenitvenim komisijam posebno pa cenilcem, ki jih je ljudstvo izvolilo!

Iz tega, kar smo dozdej povedali, je razvidno, zakaj se uravnava zemljiškega davka ni nič naprej pomaknila, vendar pa ogromne stroške prizadjala.

Po postavi od 24. maja 1869. leta ima davkoplačevalec ne le pravico, ampak celó dolžnost, pri vcenitvi posamesnih zemljišč v dotične dobrotne razrede po dveh poslancih iz vcenitvene komisije sodelovati; in §. 34. izreka določno načelo o samosvoji vcenitvi.

Po tem določilu in pa po na tej podlogi izdanem navodu za vcenitev se je leta 1875., 1876. in 1877. tudi vcenjevalo. Zdaj se pa obdolžujejo cenilci prepočasne delovanja in njim se tudi pripisujejo veliki stroški. Oboje je neopravičeno, in mi moramo ta natolcevanja na prave krivce, namreč na tiste zavrtni, ki so določili način delovanja. Viša vlada je namreč za omenjena opravila v enem letu 6 mesecev, v enem mesecu pa 20 dni določila. Mi pa vemo, da v neki deželi se je delo celó še le 1. maja začelo, s koncem septembra pa zopet ustavilo.

Cenilcem se pa tudi ne more temeljito dokazati, da so premalo na dan delali. Neki centralni nadzornik je o priliki svojega nadzorstva sicer rekel, da poglaviti vzrok počasne vcenitve je pohod vsake posamezne parcele in pa veliko nepotrebne preiskovanja zemljišč, a vendar bil je on sam, ki se pri svojem popotovanju v deželi, njemu v nadzorstvo odločeni, od vrtanja po zemlji ločiti ni mogel, in je povsod, kjer se mu je ponudila prilika, ril in ril kakor krt po naši revni zemlji. Ta centralni nadzornik je tedaj sam tolikemu nepotrebni pregledovanju zemljišč povod dal.

Da nekateri cenilci več kot drugi storijo, odvisno je to od različnih krajnih razmer, tedaj se ne dá za vsako cenitveno komisijo posebej določiti, koliko se mora tu ali tam najmanj o enem dnevu izvršiti. Napredek vcenitve zadržuje tudi to, da zemljemerci o pravem času ne pregledajo zemljišč dotične občine. Mi poznamo okraje, v katerih bi se bilo leta 1877. dosti občin več vceniti zamoglo, če bi jih bili kaj več zemljemerci pregledali. Nam je okraj znan, v katerem se je za vcenitev leta 1877. le 25. občin s 46.000 parcelami nastaviti moglo, ker ni bilo jih več pregledanih. Ali je mar tudi to krivda cenilcev?!

K novi postavi dodano gori imenovano vladno poročilo pa tudi to trdi, da se vcenitev bode pospešila, ako se cenilci odpravijo. Vlada res misli, da bode vladni poročevalec sam več storil, kakor so doselej cenilci v njegovi zvezi storili. Al tudi za poročevalca ima dan le 24 ur, in dokler ima on le ena pljuča, pa dve roki in dve nogi, kakor cenilci, in mu vrh tega cenilci pri vpisovanju vcenitve v cenitvene operate pomagali ne bodo, tudi njemu ne bo mogoče v enem letu več občin vceniti, kakor jih je ravno že pregledanih.

Kar se tiče stroškov, skuša navedeno vladno poročilo vero izbuditi, da po odpadu potnih stroškov in dnevnih plač cenilcev se bodo prihranili ogromni zneski.

Poglejmo tedaj tej reči bolj natanko v oči.

Najpred omenimo, da so se potni stroški z dnevno plačo vred za enega cenilca poprek na dan na 6 gold. določili. Kolikor se je več zaračunalo, bilo je odbito. Sedaj ni nobenega vzroka za leto 1878. ali za prihodnji čas kaj več privoliti. Če se na leto skozi 6 mesecev po 20 dni na mesec računa, znaša to za enega cenilca 720 gold., za dva 1440 gold. na leto. Če se temu prišteva še 20, oziroma 40 delavnih dni za gozdne cenilce s stroški 240 gold., znašajo po takem stroški za

en cenitveni okraj na leto 1680 gold. za vcenitev po izvoljenih cenilcih. V vseh deželah naše Avstrije je pa skupaj 342 cenitvenih komisij, tedaj znašajo za vse že večkrat imenovani potni stroški in dnevne plače na leto 574.560 gold.

Za uravnavo zemljiškega davka se je pa za letošnje leto privolilo 2 milijona in 700.000 gold. Tedaj pride od tega zneska na druge stroške, namreč za stalne in mesečne plače, dnevne plače in različne priklade, za potrebščine zemljemercem, za nagrade, za najemščino uradnih prostorov, za uradne potrebščine in tiskovine ogromni znesek 2 milijonov in 125.440 gold. ali $78\frac{3}{4}$ odstotkov cele svote!

Po takem so cenitveni stroški nasproti ravno navedenim drugim stroškom v primeri majhni, in tedaj velikih zneskov ne požró od ljudstva izvoljeni cenilci, ampak denarna zapravljalnost je za drugim grmom, ki je res graje vreden.

Vceniti je vseh občin skupaj 30.532 obstoječih iz 5213 štirjaških milj in 7851 oralov. Stroškov, ki jih cenilci prizadenejo, pride tedaj vsako leto na oralo po $1\frac{1}{10}$ kr., in če bi vcenitev 6 let trajala, prišlo bi na oralo skup po $6\frac{6}{10}$ kraje.

Če so potni stroški in pa dnevne plače cenilcev, leta 1875. požrli 733.179 gold., ni to njih krivda, ampak to se mora c. k. finančnemu ministerstvu pripisati katero je zaračunanje zneskov privolilo, ki po postavi niso vtrjeni.

Znano nam je, da je neka okrajna cenitvena komisija za vsacega cenilca na dan nasvetovala pavšale od 5 gold.; na ta nasvet se pa v viših krogih ni oziralo. Enak nasvet je stavila sedmerica odseka centralne komisije v 21 seji centralne cenitvene komisije 23. januarija 1877. l., a vlada ga je spoštljivo — na stran položila. (Kon. prih.)

Gospodarske novice.

O pomladanskih hroščih (kebrih).

1 milijon hroščev so letos že nabrali po nakazu županstva v Mostah (Brückl) na Koroškem. Bilo jih je 2200 litrov in so vagali 550 kilogramov. Za vso to množico škodljivega mrčesa je za nabiranje izdalo županstvo 23 goldinarjev, katere so prejeli ubogi ljudje onega okraja. Če se pomisli, da vsaka oplojena babica zleže po 30 jajčic, iz katerih se izležejo požrešni ogrci, ki 3 do 4 leta veliko škodo na vrtih in na polju delajo, je samo po sebi razvidno, kako koristno bi bilo, ako bi županstva povsod se ravnala po tem zgledu.

Na Šlezkem je vsled postave od leta 1870. c. k. deželna vlada v dogovoru z deželnim odborom napotila županstva po deželi tako, da za 1 liter*) nabranih hroščev (kebrov) se je plačalo po 3 krajcarje, za 1 liter ogrcev pa po 13 kraje. Ta denar se ima izplačati iz občinskih blagajnic, katerim pa deželna blagajnica povrne polovico stroškov.

Najbolji pripomoček pokončavati hrošče bi bil po nasvetu kmetijskega časnika Bolcanskega ta, da bi družbe kmetijske in pa veliki posestniki o kebrovih letih nakupovali hrošče za gnoj in bi jih plačevali po gnojilni vrednosti. Po Heidenu je gnojilna moč kebrov taka, da je 100 kilogramov vredno**) 3 goldinarje.

*) 1 liter nove mere za suho blago je nekoliko čez 2 maslica stare mere.

**) 1 kilogram nove vage je 1 funt in 25 lotov stare vage.

vadno preorjem, če sadim krompir pod motiko; če pa ga sadim pod brazdo, treba je, pred gnojenjem njivo lepo spahnuti in krompir pod plitvo brazdo položiti. Krompir globoko vsajen, posebno, kakor je stara navada, na nerazrahljano zemljo, to je, na dilo, slaboten prepozno ven pride in nima v rastu nobenega vspeha.

Krajša pot je, če se v jeseni na požgani svet gnojá napelje in koj podorje, potem spomladi pod motiko lahko precej sadimo.

Vselej pa gledam na to, da krompirja na frišni gnoj nikoli ne sadim. Izraste sicer na tacem gnoji debel krompir, al bolezní je zeló podvržen in je neokusen (žajfast).

Seme spremenjujem vsaj vsako drugo leto s trdinskim; močvirski krompir pa na trdinski zemlji dobro raste.

Izkopani krompir koj v klet devati, je škodljivo, kajti na kupu se vname in segnjije; pustim ga zato najmanj 14 dni v skednji s slamo pokritega na 2 čevlja visocem kupu ležati, da življenje izgubi in ovne, potem ga še le v klet spravim.

Opomniti moram še to, da spomladansko požiganje mahú krompirju kakor družim rastlinam posebno ugaja; če je le mogoče, požigam še po vsajenem, a paziti je treba, da njiva ni pregloboko vsušena, da ogenj do krompirja ne zaide.

Da pa krompirju požiganje mahú tako hasne, ni se čuditi, če pomislimo, da ta rastlina kalija za rast zeló potrebuje. Ogenj ne dela po pepelu samo gnojja, temuč on pokončuje tudi plevel in mrčese, ki se na nepožgani njivi silno pomnožujejo, da, če še tako dobro pognojena in vdelana, ne obrodi skoraj nič.

V Lipah maja meseca.

M. Peruzzi.

Se kaj o uravnavi gruntnega davka.

(Konec.)

Po nasvetu c. kr. finančnega ministerstva se ima §. 34. postave od 14. maja 1869. leta predrugačiti tako, da bi v prihodnje okrajni poročevalci sami posamezna zemljišča vcenjevali, in k temu opravilu le kot zaupne može povabili dotičnega župana ali pa dva druga zaupna možá, potem zastopniki samostalnih velikih posestev in pa take posestnike, ki skupnega davka v soseski najmanj šesti del na leto plačujejo; poleg tega imajo okrajne cenitvene komisije izvršeno vcenitev pregledati, in če najdejo kake pomanjkljivosti ali če imajo kak pomislek, to popraviti, kar se jim prav ne zdi, a to vse brez kakega pregleda dotičnega zemljišča.

Vladno poročilo priporoča odpravo vcenilcev nekoliko gledé na varčnost, potem pa da se doseže enakomerna vcnitev; povdarja pa tudi to, da, ker se bode omenjeno opravilo vpričo zaupnih mož iz soseske doglalo in ker bodo vcnitev tudi okrajne cenitvene komisije v smislu postave pregledovale, je s tem namen postave z ozirom na samolastno vcnitev davkoplačevalcev v načelu (principu) tudi vprihodnje varovan. Al kaj tacega verjeti morejo le ljudjé, kateri nimajo nikakega pojma o tej stvari, ali pa taki, ko se dosedaj za to reč čisto nič brigali niso.

Če se pa to, kar ministrov poročilo trdi, ogleda iz stališča vednosti in praktične strani, se reč vse drugače pokaže. Načelo samolastne vcnitve je le takrat varovano, če se vcnitev neposredno izvršuje od oseb, ki so jih davkoplačevalci sami izvolili, in to veljá še za ta slučaj, če tudi le en sam tak reprezentant davkoplačevalce zastopa. Nasproti pa neha samolastna vcnitev v onem trenutku, ko vladni poročevalec sam vcnitev začne. Vlada je zmirom trdila, da ji je na pravi

vcenitvi veliko ležeče, tedaj ne bi smela samolastne vcnitve na stran pèhátí.

Zaupni možje ne morejo cenilcev nikakor nadomestovati, tedaj po njih tudi načelo samolastne vcnitve ne more biti varovano, ker jim vmešavanja v vcnitev ne dovoljuje ne stara postava, pa tudi novi §. 34 ne. Zaupni možje, kateri so dosedaj k vcnitvi dohajali, so pojasnovali le take reči, katere krajne razmere zadevajo. Oni pa tudi niso v stanu razsojevati, ali je to in uno prav, pa tudi kakega vpliva do vcnitve ne morejo imeti zato, ker njih vednost o prevdarku dobrote zemljišč ne presega meje njih občine; po takem oni tudi niso v stanu prevdariti, v kateri dobrotni razred se imajo posamesna zemljišča gledé na vrstilno tarifo v njihovi občini vvrstiti, vsaj po celem cenitvenem okraji raztreseni izgledki niso jim znani. Če bi bil, na priliko, izgledek 3. dobrotnega razreda v njih občini postavljen, takrat bi utegnili priznati, katera zemljišča njihove občine so taka, da se morejo v tretji razred vvrstiti. Za zemljišča drugih dobrotnih razredov, za katera so izgledki drugod postavljeni, pa niso v stanu dobrotnega razreda določiti.

Kako po tem takem morejo zaupni možje načelo samolastne vcnitve zastopati?!

Večkrat bilo bi stališče vladnega poročevalca proti zaupnim možem veliko težavnejše, kakor je sedaj, ker bi ti možje delali le na to, da se v njih soseski vse prav nizko vveni; dosedaj je imel on vendar iz vrste poljedelcev izvoljene cenilce pri sebi, kateri vživajo nekako zaupanje pri ljudstvu, vladni poročevalec sam bo pa to zaupanje težko vžival.

Načelo samolastne vcnitve se pa tudi s tem varovalo ne bode, ako okrajna cenitvena komisija pri kancelijski mizi izid vcnitve odobrí ali popravi brez ogleda zemljišč na dotičnem mestu.

Vcnitev se ima po postavi z obhodom od parcele do parcele izvrševati, vsaka parcela namreč se ima v tisti dobrotni razred vvrstiti, kateremu po svojem prihodku pripada. Vsakdo pa vé, da so posamezna zemljišča v dobroti včasih zeló različna, če tudi se kos družega kosa dotika.

Kako pa hoče okrajna cenitvena komisija pri zeleni mizi v kanceliji po predloženi mapi, na kateri je vse lepo ravno, presoditi, ali je, na priliko, ta ali una parcela v 3. dobrotni razred prav vrstena ali ne, če nima nobenega poroštva za pravično vcnitev! To poroštvo pa morejo okrajni cenitveni komisiji dajati le izvoljeni cenilci na podlagi svojega sodelovanja pri vcnitvi. Vladni poročevalec sam ne more biti za to porok, ker si ne more lastnosti nezmotljivosti prištevati. Naravnost smemo reči, da se nobena okrajna cenitvena komisija, če je vestna in poštena, ne bo našla, katera bi cenitvene operate brez poroštva vsaj enega svojih izvoljenih cenilcev odobrila, oziroma za prave spoznala.

Stroškov se dá prihraniti, vendar pa načelo samolastne vcnitve varovati, če se §. 34. postave od 24. maja 1869. leta tako spremeni, da se vcnitev po vladnem poročevalcu vpričo enega od ljudstva izvoljenega cenilca izvrši. Za družega izvoljenega cenilca znašajo stroški na leto, ki se morejo prihraniti, 250.000 gld.

Nameravano popolno odpravljenje izvoljenih cenilcev od vcnitve izbudilo bode pri davkoplačevalcih veliko nevoljo, in na to naj gospodje obeh zbornic bodo pozorni; vsaj je to gotovo tudi njih dolžnost.

V očigled tem naredbam imajo davkoplačevalci brez dvombe pa pravico po svojih poslancih od vlade zahtevati, da ona vendar tudi pri drugih izdatkih varčno ravná; tako, na priliko, je leta 1875. od skupnih stroškov za uravnavo gruntnega davka se potrosilo: za redne plače 392.502 gld., za mesečne plače 12.322 gld.,

za dnevna plačila 800.479 gold., za dejanske priklade 110.006 gold., za dopolnilne pridavke 61.577 gold., za diete in pavšale 115.585 gold., za delovanske pridavke 17.673 gold., za diete in potne stroške 439.020 gold., za zemljemerske stroške 86.977 gold., za najemščine uradnijskih prostorov 20.620 gold., za pisarniške potrebščine in tiskovine 146.925 gold., skupaj 2 milijona in 291.282 gold.

Tu se priporoča varčnost, posebno ondi, kjer so rezultati dvomljivi, posebno namreč za diete in potne stroške s 439.020 gold. in pa pisarniške potrebščine in tiskovine s 146.925 gold.

Po poglavju IV. popravka §. 34. postave in razdelku III. ima centralna cenitvena komisija na podlagi sklenjenih predlogov vseh deželnih cenitvenih komisij in gledé na izid cenitve v posamesnih deželah konečno veljavno vrstilno tarifo za vse dežele določiti.

Težko je pa umeti, za kaj da centralna komisija ne bi bila v stanu že sedaj vrstilne tarife posamesnih deželá pregledati in v pravo razmero spraviti, ko se je vendar po dragem popotovanju njenih odsekov o kakovosti in rodovitnosti zemljišč, o razmeri možnosti pridelkov in obdelovanskih stroškov v posameznih deželah že informirala?

Neopravičena je tedaj zavleka, če misli centralna komisija popolnega izida v cenitve čakati in še le potem konečno veljavno tarifo narediti.

Pri rešitvi vprašanja: ali so vrstilne tarife vseh 17 deželá, katere uravnava gruntne davka zadeva, druga k drugi v pravi razmeri, nima to nobenega pomena, koliko oralov je v tej ali uni deželi v ta ali uni dobrotni razred v cenjenih, marveč imajo za pravo rešitev služiti tisti faktorji, na katerih podlagi so okrajne in deželne vrstilne tarife narejene.

Mi mislimo, da so udje popotnih odsekov centralne komisije vendar že prevdarili to, ali obstoji enakomernost ali ne, na priliko, pri njivah 1. dobrotnega razreda v okraji Kromorižu na Moravskem s čistim dohodkom od 35 gold., v Sadecu na Českem s čistim prinosom od 36 gold., v Černovicah v Bukovini s čistim dohodkom od 9 gold., in v Makarskem v Galiciji s čistim dohodkom od 14 gold. itd. itd.

To so poglavitna vprašanja o zadevi vrstilne tarife; njen prevdarek in pretres z vpenitvijo posameznih parcel čisto nič opraviti nima.

Čakati izida vpenitve, da bi se na tej podlagi še le vrstilna tarifa konečno določila, kdo more to zagovarjati? Od državnega zbora trdno pričakujejo davkoplačevalci, da bo pri posvetovanju predložene mu postave o premembi vpenitve zemljišč njih interese varoval in od vlade nasvetovane premembe tako prenaradil, da se načelo samolastne vpenitve varuje.

Gospodarske skušnje.

Kako gosencice lahko pomoriti na drevji.

Malokdaj pomnimo toliko gosencic na drevji kakor letos; če si otrebil drevesa predvčeranjim, pa si jih zopet dobil cele pušeljne danes. Ker v „Novicah“ nasvetovane „gosenične baklje“ nimam,*) s katero bi na drevji ta mrčes smodil, sem si izmislil drugo sredstvo, ki se mi je tako dobro potrdilo, da jo morem z dobro vestjo priporočati sadjerejcem, čeravno že malo pozno pridem ž njim. To sredstvo je apnena voda zme-

*) Ker so nekateri sadjerejci si kupili „gosenično bakljo“ in so letos obilo priliko imeli poskusiti jo, je želeli, da bi razglasili svoje skušnje po „Novicah“.

Vred.

šana nekoliko s trpentinovim oljem. Na kaki 2 zidarski žlici ugašenega apna, kakoršno zidarji navadno za belež jemljejo, se prilije majhen kozarček trpentinovega olja; v to zmes se pomoči navadni zidarski penzelj in ž njim namaže gosenično gnjezdo na drevesu, pa v tem hipu je vsa zalega umorjena. Če se z roko ne more doseči veja, se natakne penzelj na kol in ž njim seže do gosenic. — Ker ni ne apno ne trpentinovo olje sicer vejam škodljivo, zato je to sredstvo tem več hvale vredno. Kozin.

Odgovor na vprašanje.

Iz M. smo od g. J. Š. dobili pismo, ki toži, da v onem kraji druga košnja naše navadne detelje ni veliko vredna, in stavi nam vprašanje: ali hasne gipsanje pred prvo košnjo tudi drugi, ali pa je treba deteljo po prvi košnji gipsati, da se druga košnja bolje sponese?

Na to vprašanje ta-le odgovor: Ni ne vsak svet za deteljo enako dober, a tudi obilen pridelek ni samo odvisen od svetá. Od tod izvira, da v nekaterih krajih so deteljša veliko bolja memo družih, kjer se potem še manj detelje nakosi pri drugi košnji. Kjer je zemlja apnata, — kjer je čmen dobro plenja, — kjer je svet bil globoko izoran, tam je pravi kraj za našo navadno deteljo, ki se dobro obnese, če sta meseca mali in veliki traven bila precej deževna. — Kar pa se gipsanja tiče, ne pomaga gips tam nič, kjer je v zemlji že žveplokislo apno (gips); to kažejo deteljša v okolici Jeseniški na Gorenjskem tam, kjer gips lomijo; tudi ne pomaga gips prav nič, kjer je svet moker in mrzel. Sicer pa je gips detelji velika dobrota po žveplu, ki ga v sebi ima in je kar naravnost detelji živež, — posrednje pa jej pomaga tudi s tem, da se dušič (gnjilec) amonijaka, ki se je iz gnjičnega gnoja ločil, v podobi žveplokislega omonijaka v deteljo stopi. Iz tega je razvidno, da gipsanje največ koristi prvi košnji, manj pa koristiti more drugi, zato jej gotovo hasne, precej po prvi košnji jo zopet pogipsati. Al — kakor smo gori rekli — ni gips edina pomoč deteljšem, če ni svet za-nje, — če zemlja ni globoko orana bila in jej vreme ni bilo ugodno.

Na deželni Kranjski vino- in sadjerejski šoli na Slapu pri Vipavi

se prične 16. dné junija t. l. četrti brezplačni nedeljski kurs podučevanja že odrasčenih poduka željnih vinorejcev v umni trtoreji in umnem kletarstvu. — Podučevalo se bode vsako nedeljo od 8. do 10. ure zjutraj. Kdor želi k temu poduku priti, oglasi naj se do 16. junija osebno pri podpisnem vodstvu te šole.

Vodstvo deželne vino- in sadjerejske šole na Slapu
25. maja 1878.

Ali so kamnitni tabernakelji dobri ali ne?

(Poslano.) Nedavno je poročala „Danica“, da v Železnikih nameravajo napraviti za ondotno farno cerkev nov kamnit tabernakelj iz belega marmeljna. Ker svojega bližnjega varovati škode in nesreče, je dolžnost vsakega kristijana, zato naj bo svetovano sploh vsakemu farnemu predstojništvu, kjer zdaj mislijo, ali bi utegnili vprihodnje kaj tacega misliti: naj na svojo lastno korist to opusté! Kamnit tabernakelj, če je lep, stane mnogo novcev, poleg tega pa je ljudém vendar malokje všeč. Pa to in enako naj ostane na

*